

28.8.2020

Dnro 635/D.a.2./2020

Vastaanottaja: Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru, kirjaamo@stm.fi

Asia: Vetoamus perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulle koskien poronhoitajien sijaisavun maksamista

Viite: Vetoamus perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulle

Saamelaiskäräjät vetoaa perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuruun, että sosiaali- ja terveysministeriö varaa vuoden 2020 lisätalousarviossa erillisen lisämäärärahan poronhoitajien loppuvuoden 2019 edelleen maksamatta olevien sijaisapukorvausten kattamiseksi.

Saamelaiskäräjät on huhtikuussa 2020 osallistunut kokoukseen sosiaali- ja terveysministeriön sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (MELA) edustajien kanssa poronhoitajien sijaisavusta ja sen kehittämistä. Toukokuussa 2020 Saamelaiskäräjät toimitti yllä mainituille tahoille esityksensä poronhoitajien sijaisavun kehittämiseksi. Molemmissa yhteyksissä Saamelaiskäräjät on tuonut esille huolensa saamelaisten poronhoitajien sosiaaliturvan toteutumista, työssäjaksamista ja työurien pidentämisestä koskien. Lisäksi Saamelaiskäräjät on esittänyt, että lakia poronhoitajien sijaisavusta (1238/2014) tulisi uudistaa niin, että se takaisi poronhoitajille yhdenvertaisen aseman muiden eri maatalouden muotoina pidettävien maatalouden harjoittajien kanssa (ks. liite 1).

Toisin kuin maatalousyrittäjillä, jotka käyttivät esim. vuonna 2019 keskimäärin 314 tuntia sijaisapua¹, poronhoitajalla oli vuonna 2019 oikeus käyttää 200 sijaisaputuntia. Vuonna 2020 poronhoitajien sijaisaputuntien määrää vähennettiin vielä 80 tunnilla, minkä seurauksena poronhoitajalla on oikeus enää 120 sijaisaputuntiin poronhoitajaa kohden. Tilanne on jo lähtökohtaisesti poronhoidon näkökulmasta taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä ja asettaa poronhoitajat ei-yhdenvertaiseen asemaan suhteessa muihin maatalouden muotoina pidettävien elinkeinojen harjoittajiin. Jo viime vuodelle varattu 200 tuntia esim. tilanteessa, jossa poronhoitaja sairastuu tai hänelle sattuu tapaturma ja hänen on jätävä pidemmälle sairauslomalle, on tosiasiallisesti täysin riittämätön.

Vuonna 2019 poronhoitajien sijaisapukorvauksien tarve ylitti niihin sosiaali- ja terveysministeriön talousarviossa varatun määrärahan. Tämän seurauksena MELA ei ole voinut maksaa poronhoitajille sijaisapukorvauksia loppuvuoden 2019 osalta. Nämä sijaisapukorvaukset ovat edelleen maksamatta, mikä pahentaa entisestään poronhoitajien jo muutoinkin haastavaa taloudellista tilannetta poikkeuksellisen vaikean talven 2019–2020 jälkeen². Sijaisapu on merkittävä osa poronhoitajien sosiaaliturvaa, ja sen tarkoitus on tukea poronhoitajan työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Kyseinen

¹ Melan tilastoja: <http://tilastot.mela.fi/lomituslilastot?sid=55&cid=4&vt=m&v1=19&v2=19&v3=19>.

² Ks. esim. Kumpula, Jouko; Jokinen, Mikko; Siitari, Jukka & Siitari, Sari (2020), *Talven 2019–2020 sää-, lumi- ja*

tilanne on poronhoidon näkökulmasta taloudellisesti ja sosiaalisesti kestämaton, ja näin osaltaan lisää työhyvinvointia kuormittavia tekijöitä. Lisäksi saamatta jääneet sijaisapukorvaukset murentavat poronhoitajien luottamusta sijaisapujärjestelmän toimivuutta kohtaan ja aiheuttavat näin ollen epävarmuutta sijaisavun käytöstä tulevaisuudessa.

Saamelaiskäräjät vetoaakin ministeri Kiuruun, että sosiaali- ja terveysministeriö varaa vuoden 2020 lisätalousarviossa erillisen lisämäärärahan poronhoitajien loppuvuoden 2019 edelleen maksamatta olevien sijaisapukorvausten kattamiseksi. Tilanne, jossa vuoden 2019 maksamatta olevat sijaisapukorvaukset jäisivät poronhoitajien itsensä maksettavaksi, on kohtuuton.

Saamelaiskäräjien puheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso päätti vetoomuksesta 28.8.2020 kuultuaan asiasta ensin II varapuheenjohtajaa Leo Aikiota. Vetoimuksen laatimiseen osallistuivat myös Saamelaiskäräjien elinkeinosihtööri Sarita Kämäräinen sekä sosiaali- ja terveysihtööri Anne Länsman-Magga.

Tuomas Aslak Juuso
puheenjohtaja

Laura Olsén-Ljetoff
puheenjohtajan avustaja

Liite 1. Saamelaiskäräjien esitys poronhoitajien sijaisavun kehittämiseksi.